

Overzicht stand van zaken van de bouwstenen – begin juni 2020

Bouwsteen	Bouwsteen	Stand van zaken
A	<p>Alle dijken tellen mee (HHNK is trekker)</p> <p>Prioritering waterprogramma: HHNK wil een hoge prioriteit geven aan deze bouwsteen. We overwegen om ook daadwerkelijk als trekker op te treden.</p>	<p>HHNK en de provincie (stakeholders) hebben een intentieovereenkomst ondertekenend op 23 februari 2016, waarin zij op hoofdlijnen afspreken dat zij in 2016 weten welke bijdrage de verschillende lijnelementen leveren aan de waterrobuustheid. In eenheden van euro's, aantallen slachtoffers en evacuatiefracties wordt de gevolgenbeperking gekwantificeerd. In 2016 zou tevens in het noorden van het beheersgebied een pilot gestart en geëvalueerd worden.</p> <p>De Focus van provincie lag lange tijd op historische dijken. HHNK heeft in 2016 de 'overige keringen' in beeld gebracht. Lijnen op een kaart inclusief categorisering naar belangrijkheid. Daarna is dit blijven liggen. Eind 2019 is dit weer opgepakt. Doel is besluitvorming over norm en beheer- en onderhoudsstatus van de verschillende categorieën (incl. juridisch kader). In najaar 2019 is opdracht Gebiedscompartimenterings-studie uitgezet. De studie is eind januari gestart onder de titel 'Analyse Verhoogde Lijnelementen HHNK Vasteland'. In 2017 is een dergelijke studie reeds voor Texel uitgevoerd. We onderzoeken welke keringen en andere lijnelementen, bijvoorbeeld wegen en spoorwegen, in ons beheergebied een overstroming door buitenwater kunnen tegenhouden of vertragen. Dit biedt ons handelingsperspectief over de lijnelementen die werkelijk het verschil maken. Doel is bestuurlijke besluitvorming over status en beheer.</p>
B	<p>Multifunctionele dijk (Gemeente Den Helder is trekker)</p> <p>Prioritering Waterprogramma: Deze bouwsteen heeft een hoge prioriteit voor HHNK, omdat hij bijdraagt aan de verdere uitwerking van de Deltavisie en de versterking van keringen door middel van multifunctionaliteit. We staan open voor initiatieven, maar willen zelf niet het voortouw nemen.</p>	<p>Gemeente Den Helder en HHNK hebben op 23 februari 2016 een intentieovereenkomst ondertekend, met als belangrijkste afspraak dat de stakeholders aan de hand van een praktijkvoorbeeld pilot de 'Parel Den Helder' meer te weten komen over onder andere: haalbaarheid, belemmeringen, verantwoordelijkheden, kosten/baten, randvoorwaarden en kaders bij waterkeringen. De opgave voor waterveiligheid wordt hierbij gecombineerd met een ruimtelijke opgave.</p> <p>De locatie op de kering bij Huis Tijdverdrijf (als een van de projecten Parels Den Helder) is verder uitgewerkt in een pilot. Dit heeft geleid tot het ontwerp van het icoon SeaSaw op de Helderse Zeedijk. Architect, constructeur en aannemers onderzoeken samen hoe ze de 'SeaSaw' op de dijk technisch en financieel haalbaar kunnen maken.</p> <p>In Den Helder is het project Esplanade Noorderhaaks gestart. Dit op initiatief van Woningstichting Den Helder. HHNK is hier nauw bij betrokken (in dezelfde samenstelling als SeaSaw). Project biedt kansen/innovaties om uiteindelijk te komen tot een onbreekbare dijk.</p> <p>In opdracht van HHNK zijn door de Universiteit van Utrecht de beperkingen vanuit wet- en regelgeving onderzocht en aanbevelingen gedaan over de wijze waarop juridische en bestuurlijke afspraken moeten worden vastgelegd omtrent de</p>

		<p>verantwoordelijkheden aangaande de objecten op de kering. Dit heeft in maart 2018 geleid tot een rapport 'Juridische facilitering multifunctioneel gebruik primaire waterkeringen'. Dit advies is zeer bruikbaar bij grote objecten op een waterkering.</p> <p>Voor het multifunctioneel gebruik van onze keringen stellen we in 2020 kansenkaarten op. Met deze kaarten geven we inzicht in welke soorten van gebruik op onze keringen rusten dan wel mogelijk zijn. Voorbeelden hiervan zijn pacht en het stimuleren van biodiversiteit, maar ook zonnepanelen en windturbines. De kansenkaarten bieden de mogelijkheid om een afweging te maken voor het medegebruik van onze keringen.</p>
C	<p>Dijk als kabelgoot (PWN is trekker van samen plannen, Liander is trekker van samen monitoren en HHNK is trekker van technische oplossingen)</p> <p>Prioritering Waterprogramma: De prioriteit van deze bouwsteen is voor HHNK middelgroot, omdat we al een stap hebben gezet met partijen in het kader van het Convenant Kabels & Leidingen. Deze bouwsteen kan het proces versterken. HHNK wil niet de trekker zijn voor de uitwerking van deze bouwsteen, omdat de bouwsteen vooral vanuit het belang van de kabelaars is ingestoken.</p>	<p>Liander, PWN en HHNK (de stakeholders) nemen zich voor om optimaal samen te werken. Dat wil zeggen tegen de laagst maatschappelijke kosten, zonder dat de veiligheid, leveringszekerheid en kwaliteit van de infrastructurele werken in en bij keringen in het geding komt.</p> <p>Bouwsteen is geworden tot periodiek overleg tussen HHNK en enkele netwerkbeheerders (PWN, KPN, Alliander). Deze samenwerking loopt naar tevredenheid.</p> <p>In 2017 zijn regels voor kabels en leidingen opgesteld en deze worden in projecten toegepast (going concern). In 2019 heeft VBK bij het project Nauernasche Vaart (West) met vier netbeheerders de aanleg van kabels en leidingen bij één aannemer ondergebracht.</p> <p>We willen een overeenkomst sluiten met PWN en Liander om data (kadeverbeteringsplannen, wegonderhoudsplanning en leidingvervangingsplannen) uit te wisselen. Verder delen we lange termijn onderhoudsplannen met elkaar.</p> <p>Intentie is om met PWN een workshop te houden om te bezien of we gezamenlijk een contract zouden kunnen afsluiten om zettingsmetingen via satellieten te verkrijgen. WS had interesse voor de polderdaling, WK voor zetting in de buurt van persleidingen en WW voor zetting van polder en keringen. Helaas heeft de workshop nog niet plaatsgevonden.</p> <p>Op verzoek van PWN en Liander heeft HHNK haar vergunningen voor de aanleg van glasvezelkabels aangepast en strenger gemaakt en naar bestaande NEN-regels verwezen in de vergunning.</p> <p>Tevens heeft PWN met HHNK een gezamenlijke drukproef gedaan bij een aantal van hun leidingen als pilot.</p>
D	<p>Wat te doen na overstroming (Veiligheidsregio is trekker)</p> <p>Deze bouwsteen heeft een grote prioriteit voor HHNK omdat het goed past bij onze</p>	<p>De totstandkoming van het Waterprogramma heeft bijgedragen aan de intensivering van van de relatie met de veiligheidsregio's. De gezamenlijke aanpak is opgebouwd en heeft tot een hechtere samenwerking geleid dan er al was. Deze bouwsteen heeft dit in gang gezet, net als de landelijke verplichtingen waaraan de veiligheidsregio's moesten voldoen en is als het ware opgegaan in het reguliere werk van het CBO.</p>

	ambities voor de verdere ontwikkeling van de crisisbeheersing. We willen daarom investeren in de uitwerking van de bouwsteen.	
E	<p>Waterbewustzijn (HHNK is trekker)</p> <p>De prioriteit voor HHNK is groot omdat waterrobuust inrichten (onder andere via de watertoets) ons helpt onze taken goed uit te voeren</p> <p>Deze bouwsteen heeft een duidelijke link met bouwsteen K. Ook daar wordt sterk ingezet op het vergroten van waterbewustzijn. Daarvoor is het instrument klimaatatlas ontwikkeld.</p>	<p>In het kader van bouwsteen E hebben de Veiligheidsregio's, Provincie Noord-Holland, RWS, gemeenten en HHNK zich voorgenomen om samen te werken aan de bewustwording van waterveiligheid aan de hand van meerlaagse veiligheid. Doel van de communicatie is het vergroten van de bewustwording en zelfredzaamheid van burgers tijdens overstromingen. Door het vergroten van het waterbewustzijn worden watervraagstukken van nature meegenomen in het denken en handelen, zowel van de overheden, semi-overheden en de inwoners zelf. We weten allen wat de risico's zijn van het wonen in de delta.</p> <p>Bij de ruimtelijke inrichting van het gebied wordt rekening gehouden met de overstromingsrisico's en we bouwen waterbestendig. We ontwikkelingen kaarten en gebruiken bestaande instrumenten als 3Di om inzichtelijk te maken waar de grootste risico's bestaan om daar passende beheersmaatregelen te treffen. Door de watervraagstukken in het lescurriculum van zowel het lager, middelbaar en hoger onderwijs op te nemen, weet iedereen wat het wonen en leven in de delta met zich mee brengt. Als het een keer misgaat weten we wat we moeten doen om de schade en de risico's te beperken, zowel vanuit de crisisbeheersing als vanuit het eigen handelen van de inwoners.</p> <p>Tot nu toe zijn de volgende activiteiten ontplooid:</p> <ul style="list-style-type: none"> - inzetten op waterrobuust en waterbestendig ruimtelijk inrichten onder andere door middel van een handreiking (laag 2); - waterbewustzijn en zelfredzaamheid vergroten door campagnes gekoppeld aan de actualiteit zoals bij de Herdenking 1916, de evacuatiezolder en de inhoud en communicatie rond de crisisoefening waterwolf; - kaarten en 3Di-beelden om overstromingsrisico's en gevolgen in beeld te brengen ter ondersteuning van de ruimtelijke inrichtingsplannen en het vergroten van het waterbewustzijn; - ruimtelijk waterrobuust inrichten; - inzetten op vergroten van aandacht voor watervraagstukken in het lescurriculum van lager, middelbaar en hoger onderwijs. De aardrijkundemodule "Hoog water op het schoolplein" is hier een mooi voorbeeld van.
F	<p>Natuur als veiligheid (Terreinbeherende organisaties zijn trekker)</p> <p>Deze bouwsteen is voor HHNK van gemiddelde prioriteit. Er zijn duidelijk aanknopingspunten in het Waterprogramma als het gaat om vernieuwing op het gebied van keringenbeheer en versterkingen. De</p>	<p>De provincie Noord-Holland, natuurorganisaties en HHNK (de stakeholders) hebben een intentieovereenkomst afgesloten over potentiële meekoppelkansen op het gebied van de KRW, regionale keringen en dynamisch duinbeheer.</p> <p>Bij de inventarisatie binnen HHNK is gebleken dat er niet één explicieter eigenaar is van de bouwsteen, waardoor het niet mogelijk is een adequate stand van zaken te geven. Wel kan worden vermeld dat er in veel projecten gewerkt is in de geest van deze bouwsteen, denk aan de versterking van de Prins Hendrik</p>

	<p>oplossingsrichting is een nieuwe weg, die ook vraagt om onderzoek en experiment.</p>	<p>Zanddijk, de Markermeerdijken en het inzaaien van bloemrijke dijken binnen VBK-projecten.</p> <p>Daarnaast blijven het netwerk en de samenwerking opgebouwd rond de GreenDeal Infranatuur bestaan, door ons als Living Lab te organiseren en aan te haken bij het Deltaplan Biodiversiteitsherstel (onderdeel openbare ruimte). Focus ligt op kennisuitwisseling en monitoring van maatregelen.</p>
G	<p>Slim gebruik neerslagoverschot (HHNK is trekker)</p> <p>De prioriteit van HHNK voor dit onderwerp is groot. Zo groot dat we hierin wellicht een trekkende rol in te vervullen hebben.</p>	<p>Bij de preverkenning komen stakeholders tot de conclusie dat veertien van de oorspronkelijke acties uit bouwsteen G al binnen de kaders van het Waterprogramma worden opgepakt en extra actie buiten de lopende processen geen meerwaarde heeft. Wel hebben de stakeholders voorgesteld om twee onderwerpen nader uit te werken en adviseren om:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. het 'betrekken van burgers in stedelijk gebied', op te pakken als onderdeel van bouwsteen K (klimaatbestendige stad); in bouwsteen K wordt samen met gemeenten maximaal ingezet op het betrekken van burgers en belangengroepen bij het anticiperen op klimaatverandering en het anders omgaan met neerslagoverschotten; 2. het 'opbouwen van kennis en etaleren van de problematiek in het landelijke gebied', in te bouwen in integrale gebiedsprocessen die stakeholders samen met HHNK en belanghebbenden vanaf 2016 vormgeven.

H	<p>Bodemdaling veenweidegebied (Provincie Noord-Holland is trekker)</p> <p>De prioriteit van HHNK is middelgroot, voor oplossingsrichtingen is het vooral de provincie die hierin van betekenis is. Bodemdaling in het veenweidegebied kent een aantal specifieke problemen, waarin functiegebruik en ruimtelijke inrichting een zeer belangrijke rol spelen.</p>	<p>In de preverkenning is besloten om focus aan te brengen en de bouwsteen toe te spitsen op innovaties (en niet op een functieverandering). Gekeken wordt of een wijziging van het landgebruik (van melkveehouderij of droge natuur naar natte landbouw of natte natuur) de bodemdaling kan remmen. Water, Land en Dijken (WLD) en Landschap Noord-Holland (LNH) zien in veenweidegebieden toekomstperspectief voor nieuwe gecombineerde bedrijven in natte gebieden, waarbinnen de volgende onderdelen zijn te zien:</p> <ul style="list-style-type: none"> • veeteelt met een bedrijfsvoering die is aangepast aan een hoger grondwaterpeil (bv. met peilgestuurde drainage); • teelt van nieuwe gewassen die passen bij de natteomstandigheden (paludicultuur), zoals lisdodde (voor de vezelindustrie), veenmos (voor potgrond), azolla en cranberry (voor de voedingsindustrie); • daar waar nodig, tijdelijke paludicultuur als overgang naar natuur. <p>Deze gedachtegang heeft geleid tot het Innovatie Programma Veen (IPV) dat is opgesteld onder de regie van WLD en LNH. Het IPV is inmiddels vormgegeven. In juli 2016 heeft ons DB besloten de intentieverklaring te ondertekenen samen met de partners Provincie Noord Holland, Landschap Noord Holland en Water, Land en Dijken. De doelstelling van het IPV is om in de praktijk aan te tonen dat natte veeteelt en natte landbouwvormen mogelijk zijn en een rendabel alternatief kunnen vormen voor de melkveehouderij in veenweidegebieden zodanig dat het veen behouden blijft of zelfs groeit.</p> <p>Bouwsteen H is echter breder en geldig voor ons gehele veenweidegebied. Daarom zetten we in op visieontwikkeling samen met de provincie Noord-Holland.</p> <p>Momenteel is HHNK voorzitter van de Themagroep Bodemdaling van de Unie van Waterschappen. Hierdoor zijn we betrokken bij de landelijke aanpak van de uitstoot van broeikasgassen uit de veenweiden. Onder regie van de provincie Noord-Holland geven we vorm aan een gebiedsgerichte aanpak. Voor het Interbestuurlijk Programma Vitaal Platteland is het project Amsterdam Wetlands gestart. Ter ondersteuning zijn de feiten en omstandigheden voor het vraagstuk bodemdaling in het veenweidegebied in beeld gebracht. Daarnaast dragen wij bij aan onderzoeksinitiatieven en praktijkproeven.</p>
I	<p>Noodventielen goed geregeld (HHNK is trekker)</p> <p>De prioriteit van deze bouwsteen voor HHNK is groot, vooral voor de langere termijn na beëindiging van het programma Wateropgave. Qua planning staat de voltooiing van de wateropgave echter voorop.</p>	<p>De bouwsteen is komen te vervallen. HHNK brengt op basis van nieuwe klimaatscenario's knelpunten in het watersysteem in beeld en voert met de omgeving het debat over eventuele maatregelen. Het vraagstuk van de noodventielen maakt onderdeel uit van dit proces</p>

J	<p>Vitale infrastructuur (PWN is trekker)</p> <p>De prioriteit van deze bouwsteen voor HHNK is minder groot. De ambitie van deze bouwsteen behoort niet direct tot het werkkerrein van HHNK, daarnaast is de bouwsteen nog niet zo concreet.</p>	Deze bouwsteen is gestopt wegens te weinig draagvlak
K	<p>Klimaatbestendige stad (HHNK is trekker)</p> <p>Deze bouwsteen heeft voor HHNK een middelgrote prioriteit. We willen heel graag dat de gemeenten hierover de regie nemen. We kunnen onze kennis dan inzetten op basis van de gemeentelijke behoefte om het watersysteem in de stad te verbeteren.</p>	<p>Begin 2016 is de bouwsteen opgepakt. Samen met vertegenwoordigers van de gemeenten Den Helder, Alkmaar, Heerhugowaard en Purmerend is een Klimaatteam geformeerd. Dit team richt zich vooral op het vergroten van bewustzijn en delen van kennis op het gebied van klimaatadaptatie. Voor en samen met alle gemeenten in ons beheersgebied zijn klimaatworkshops georganiseerd, waarbij vanuit HHNK sterk is ingestoken op het vergroten van het bewustzijn zowel bij gemeenten als binnen HHNK. Daarbij is de doelgroep niet alleen de organisatieonderdelen die zich bezighouden met water en riolering, maar ook diegenen die bij ruimtelijke ordening, groen en wegen betrokken zijn, zowel ambtelijk als bestuurlijk.</p> <p>In 2016 hebben de zeven gemeenten van HAL en BUCH samen met PWN en HHNK de Intentieverklaring Ruimtelijke Adaptatie ondertekend. Gemeenten Den Helder en Heemskerk hebben dit in 2014 al gedaan.</p> <p>Het klimaatteam heeft zich in de loop van de jaren doorontwikkeld tot het "Klimaatnetwerk Noorderkwartier". Het "Klimaatnetwerk Noorderkwartier" is een informele samenwerking gericht op kennisdeling. Het is geïnitieerd door gemeenten, provincie en HHNK. De deelnemers (circa 400) zijn breed en bestaan uit ambtenaren, adviesbureaus, natuurbeheerders, LTO, zelfstandigen, NGO's, ect. Vanuit het netwerk worden regelmatig events georganiseerd om mensen en organisaties met elkaar in contact te brengen, kennis en ervaringen uit te wisselen en actuele vraagstukken verder uit te diepen.</p> <p>In 2017 is het Deltaplan Ruimtelijke adaptatie gelanceerd. Het is een landelijk plan van gemeenten, waterschappen, provincies en het Rijk om de aanpak van wateroverlast, hittestress, droogte en de gevolgen van overstromingen te intensiveren en te versnellen. De klimaatadaptatie opgaven waar we nu voor staan, kunnen niet alleen via het watersysteem opgelost worden. Veelal vraagt zij om een nieuwe ruimtelijke inrichting. Als ruimtelijke ordenaars hebben gemeenten en provincie hierin in de lead en zij nemen daarom ook de regie in het proces van Ruimtelijke adaptatie. Zij vinden HHNK als actieve gebiedspartner aan hun zijde. Voor de formele samenwerking hierin is de "Samenwerking Klimaatadaptatie Noorderkwartier" opgericht. De samenwerking is gericht op het</p>

		<p>doorlopen van het RA proces en het tot uitvoering brengen van de 7 ambities uit het Deltaplan Ruimtelijke adaptatie.</p> <p>Om het proces van ruimtelijke adaptatie te ondersteunen heeft HHNK de Klimaatatlas ontwikkeld. Door alle gemeenten in ons beheersgebied wordt de klimaatatlas gebruikt om de kwetsbaarheden voor klimaatverandering in beeld te brengen. De atlas laat de effecten van o.a. hittestress, wateroverlast, droogte, bodemdaling, overstromingen en veranderende waterkwaliteit zien. De klimaatatlas informeert inwoners en helpt beleidmakers en bestuurders bij de besluitvorming over de ruimtelijke indeling van een gebied. Zie https://hknk.klimaatatlas.net/</p>
L	<p>Hormonen en medicijnresten (PWN / RWS NWN / HHNK)</p> <p>De prioriteit van HHNK voor deze bouwsteen is middelgroot. Enerzijds in verband met de kwaliteitseisen die aan het oppervlaktewater worden gesteld, anderzijds in verband met de publieke belangstelling en de aanscherping van de Europese wetgeving op dit onderwerp.</p> <p>Huidige prioritering: De themasessie van het CHI over microverontreinigingen in januari 2020 heeft als uitgangspunt opgeleverd "Het bestuur erkent dat microverontreinigingen worden aangetroffen in het aquatisch milieu. Deze stoffen zijn schadelijk en horen niet in het milieu thuis."</p>	<p>Op dit moment krijgt de aanwezigheid van resten van geneesmiddelen in het water veel aandacht. De Nederlandse bevolking gebruikt steeds meer medicijnen. Jaarlijks komt minstens 140 ton resten van medicijnen in het oppervlaktewater terecht. Dat is niet alleen slecht voor het waterleven, maar zal ook lastig worden voor de bereiding van drinkwater. In het oppervlaktewater in het gebied Hollands Noorderkwartier komen ongewenste medicijnresten en hormoonversturende stoffen voor.</p> <p>In 2013, tijdens de bijeenkomsten voor het opstellen van het waterprogramma 2016-2021 (15.51204), is dit onderwerp voor het eerst genoemd. Destijds was het geen urgent onderwerp voor HHNK en is het primair geagendeerd door de partners. Tegelijkertijd werd door Vewin en de UvW middels een brief aan de toenmalige staatssecretaris (11 november 2014) een plan van aanpak voorgesteld voor de problematiek rond medicijnresten. Hiermee heeft het onderwerp landelijk veel aandacht gekregen. HHNK heeft daarom samen met samenwerkingspartners de handschoen opgepakt en is voortvarend aan de slag gegaan met de zogenoemde 'bouwsteen L: medicijnresten en hormonen uit het oppervlaktewater'. De bouwsteen is opgesteld door PWN (trekker), Rijkswaterstaat, LTO, Imares, KRWater, Alterra, Milieufederatie Noord-Holland en het hoogheemraadschap (sponsor). Uitvoerend zijn Belangrijke doelstellingen van deze bouwsteen zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>We streven na dat er geen concentraties medicijnresten en hormoonstoffen in oppervlaktewater voorkomen die belemmerend werken op het halen van de ecologische doelstellingen van de Kaderrichtlijn Water en die vanuit volks- en diergezondheid ongewenst zijn (zie bijvoorbeeld ook het Europese drinkwaterbesluit).</i> - <i>In 2020 heeft het bestuur van het hoogheemraadschap een weloverwogen besluit genomen over het al dan niet verder investeren in zuiveringstrappen om medicijnresten en hormoonstoffen te verwijderen.</i> <p>De bouwsteen bestaat uit vier sporen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) probleemanalyse; 2) bronaanpak; 3) ketenaanpak; 4) communicatie; 5) bestuurlijk traject.

		<p>Met het actieprogramma van de bouwsteen speelt HHNK goed in op de landelijke ontwikkelingen. Er is inmiddels veel onderzocht en de volgende resultaten zijn geboekt.</p> <p>Spoor 1: afgerond in 2016</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Inzicht in het probleem door het uitvoeren van een probleemanalyse ✓ Monitoring van stoffen op vijf rwzi's en zeven oppervlaktewateren <p>Spoor 2: doorlopend</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ De regionale hotspot-analyse in 2017 ✓ Gebiedsproces West-Friesland resulteerde in een bijeenkomst tussen de zorg- en watersector - Deelname FTO- bijeenkomsten <p>Spoor 3: doorlopend</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ De pilot-installatie Ge(O)zond water inclusief het bijbehorende monitoringsprogramma ✓ In 2019 voorbereidingskrediet voor de bouw van de demo-installatie op rwzi Wervershoof en de proevenloods - uitvoeringskrediet gepland Q3 2020 - Monitoringsprogramma microverontreinigingen en effectmetingen Noord-Holland 2020-2021 <p>Spoor 4: doorlopend</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zitting in werkgroepen van de STOWA en UvW - Deelname aan de Community of Practice voor zuiveringstechnieken en monitoringsprogramma - Lezingen en congressen over microverontreinigingen bijwonen - Deelname aan het 'innovatieprogramma microverontreinigingen uit afvalwater' Stowa <p>Spoor 5: afronding Q2 2020</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Organiseren van een workshop met de Europese commissie, het ministerie van I&W en Duitsland over de Europese strategie op medicijnresten uit water ✓ Startnotitie procesaanpak strategie op microverontreiniging ✓ Bestuurlijke themasessie (beeldvorming 2019, oordeelsvorming 2020) - Besluitvormingstraject is gestart, verwachting besluit Q2 2020 <p>Bouwsteen L is met de partners voortvarend opgepakt. Er is vanaf 2016 hard gewerkt aan de activiteiten, er is tussentijds versneld en geïntensiveerd en de bouwsteen wordt naar verwachting in 2020 succesvol afgerond.</p>
M	<p>Water op maat</p> <p>De prioriteit van HHNK voor deze bouwsteen is nu nog minder groot, omdat de gekozen insteek nog weinig concrete ideeën heeft opgeleverd. Er zijn wellicht aanknopingspunten binnen het op te zetten programma over de zoetwatervoorziening, waarin een aantal elementen kunnen worden meegenomen</p>	<p>Deze bouwsteen is niet verder ontwikkeld bij gebrek aan draagvlak</p>

O	<p>Duurzaam bodembeheer (LTO is trekker)</p> <p>De prioriteit voor HHNK van deze bouwsteen is minder groot. Het onderwerp is namelijk breed en fundamenteel van aard. Daarom wil HHNK hierin niet het voortouw nemen</p>	<p>Voorstel is om deze bouwsteen te laten vervallen. Belangrijkste reden hiervoor is de Samenwerking Bodem & Water waarvan HHNK de verkenning eind 2015 is gestart en het trekkerschap op zich heeft genomen. In dit kader is het landbouwportaal Noord Holland in mei 2018 gelanceerd en de provinciale subsidieregeling op Kennis/coaching opengesteld. Aan de samenwerking nemen deel: de provincie Noord Holland, LTO, KAVB, 4 agrarisch collectieven en de drie waterschappen in Noord Holland.</p> <p>De Samenwerking Bodem & Water geeft invulling aan de ambities en principes die onder de bouwsteen O zijn opgenomen. Dit gaat veel verder dan duurzaam bodemgebruik, zo zijn ook de thema's Erfafspoeling, Gewasbeschermingsmiddelen, Voldoende zoetwater en Perceel en Oeverinrichting & Beheer ontwikkeld, gericht op de uitrol van bovenwettelijke maatregelen op het boerenbedrijf. Begin 2020 is de doelstelling gehaald om ca 30% van de agrarische bedrijven te laten deelnemen en zijn de middelen min of meer uitgeput. Het initiatief oogst landelijke belangstelling, waardering en wordt vaak als voorbeeld genoemd.</p> <p>Gewerkt wordt aan een CHI-voorstel om het huidige initiatief te continueren tot in de afgesproken planperiode 2021.</p> <p>Landelijk wordt op initiatief van HHNK verkend of de principes van het de Samenwerking Bodem & Water vanaf 2022 uitgerold kunnen worden naar meerdere provincies/waterschappen/ landsdeel Rijn West. Naast draagvlak wordt verkend of laagdrempelige financiering (o.a. Europese subsidie) , bovenwettelijke stimulering en coaching 'ter ontzorging' kan worden gefaciliteerd aan de regio's. Ook wordt gekeken naar de ontwikkeling van nieuwe thema's zoals kringlooplandbouw, natuur inclusieve landbouw en bodemdaling.</p>
N & P	<p>Kaderrichtlijn Water (HHNK is trekker)</p> <p>Deze bouwsteen heeft een grote prioriteit voor HHNK, gezien onze Europese KRW-opgave. De bouwsteen is ook in dat kader tot stand gekomen en geïntegreerd in dit Waterprogramma.</p>	<p>Gezamenlijk met verschillende partijen werken aan een verbetering van de waterkwaliteit. Zie Programma Schoon en Gezond Water.</p> <p>De bouwsteen is opgenomen in het waterprogramma en komt als bouwsteen te vervallen. De stakeholders willen als klankbordgroep meedenken en -kijken met de concretisering van het effect KRW/Watertekort.</p>